

(/)

🏠 (/) > 1800-årene (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1800-arene-37>)

> Bøger (<https://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Kongen og grevinden

Kongen og grevinden

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 281

Del artikel: **f** (<https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1800-arene-37/kongen-og-grevinden>) **t**

(<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på [https://www.historie-](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1800-arene-37/kongen-og-grevinden)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1800-arene-37/kongen-og-grevinden](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1800-arene-37/kongen-og-grevinden)) **in**

([https://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=https://www.historie-](https://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1800-arene-37/kongen-og-grevinden&title=)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1800-arene-37/kongen-og-grevinden&title=](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1800-arene-37/kongen-og-grevinden&title=))

Claus Møller Jørgensen

Kongen og grevinden. 1850

100 danmarkshistorier. Aarhus Universitetsforlag. 100 sider. 129,95 kr.

Dansen om Louise

Af Kaare R. Skou

De midterste årtier af 1800-tallet var omkalfatringsår i Europa. Sine steder skulle der bare lidt ny beg til, andre steder var skuden så synkefærdig, at resultatet nærmede sig dommen om ophugning og tilvejebringelsen af et helt nyt statsskib. Historikerne er stadig ikke enige om, hvorvidt begivenhederne i Det Danske Rige i marts 1848 skal kaldes en revolution eller et led i en evolution.

I kunsten viste de første tegn sig på, at Herders nationalromantik, guldalderen, blev til andet end en kort glørværdig periode for litteratur og maleri. Der gik også politik i den. Det blev nærmest et krav at kunne definere sit nationale tilhørsforhold. De store ånder, Kierkegaard og Grundtvig var ved at rive hovederne af hinanden. Forholdet mellem folket, hvilket vil sige bønderne, og kongemagten kølnedes betragteligt, da kongens Danske Kancelli resolverede, at 50-året for stavnsbåndets ophævelse ikke ville blive markeret officielt.

Samme konge, Christian 8. begik sit politiske virkes største dumhed ved at udstede "bondecirkulæret", som forbød bønderne at holde møder med udensofns foredragsholdere specielt de lægprædikanter, som med Bibelen i den ene hånd og kravet om reformer af ejerskabet af jord i den anden drog rundt først og fremmest på Sjælland. Krav, som til alle tider har været en giftig cocktail for enhver magtelite. En umage koalition af det slesvig-holstenske ridderskab, en slags godsejernes fagforening i kongens hertugdømmer, og demokratisk indstillede, men tyskorienterede nationalister, rørte på sig.

Økonomisk var landet nogenlunde stillet efter statsbankerotten tidligere i århundredet og tabet af Norge, men følelsen af at være afklædt og derpå bortkastet, sendt bort sad dybt. Statskassen – og det vil for broderparten sige kongens kasse, klarede sig ved indenlandske lån, først og fremmest ved til en fordelagtig rente at låne de penge, befolkningen havde sat i sparekasserne, men det vidste ingen uden for kancelliet noget om.

Den almindelige mening i København var, at der var brug for en mand med en fast hånd på rorpinden – og hvad fik man så:

Ikke alene en kvinde, men en abejdsskadet førtidspensionist fra teaterets balletkorps, som den berømmede balletchef August Bournonville end ikke turde give et soloparti, en datter af en fraskilt sykkone og datterens kæreste – eller hvordan det nu forholdt sig med ham, arvingen til Berlingske Tidende samt en konge, som bevidst provokerende lod hånt om enhver form for statsetikette.

Vi ved temmelig meget om den tid, men alligevel mangler der dybe sorte huller, der kan kitte vores viden sammen til et helhedsbillede. Med romantikken som bagtæppe, med en offentlig mening, som pludselig med Grundloven får et hidtil uset rum at påvirke såvel samtidens som eftertidens opfattelse af virkeligheden og et kongehus, der ikke bare i sin politik, men også i sit privatliv opførte sig temmelig tumultarisk og uberegneligt, er der plads til et væld af saftige historier.

Det er sådan et trekløver, Frederik 7., Louise Rasmussen – senere grevinde Danner – og Carl Berling, historikeren Claus Møller Jørgensen fra Århus Universitet søger at indkredse i et nyt lille bind af den genialt tænke serie fra universitetets forlag med 100 danmarkshistorier a 100 sider til 100 kroner stykket. Bindet bærer titlen 'Kongen og grevinden 1850'. Lad det være sagt med et samme: De læsere,

som mener at kunne deres historie om den tid, vil nok blive en kende skuffede. Uden at advare læserne søger Claus Møller Jørgensen at holde sig strengt til det, der er virkelig belæg for. Og det kan være svært nok, for de fleste i samtiden, der ytrede sig og kunne ytre sig, var ensidigt oppositionelle i forhold til de tre centrale personer i fortællingen. De kendte saftige historier findes ikke i bogen – ikke engang i en nyfortolkning, og der er absolut ingen nye. De skuffede vil spørge:

Hvor er den fjerde i det ungdommelige 'trekløver', Jensine Weiner, som trods alt var hende, som bragte Louise Danner og Frederik sammen i natklubben i Giethuset hos den tidligere oberst Rømerling – og som fulgte med, da Frederik blev "landsforvist" til Fredericia, hvor det så lykkedes byens kommandant, general Frederik Castonier at få hende skrevet ud af historien. Han ville ikke finde sig i at have sådan en "dulle" i sin by. For sin forsvinden fik hun en årlig pension fra kongens kasse på 800 rigsdaler svarende til årslønnen for 6-7 civilt ansatte arbejdsmænd i generalens styrke.

Efter min mening er hun ikke helt ligegyldig, idet hun om ikke andet tjener til at vise, hvor langt man hos den siddende konge og hans administration var parat til at gå for at holde i liv i håbet om, at Frederik kunne bringes til at falde til ro og blive gift for tredje gang med en rigtig prinsesse af en mental støbning, som trods alt kunne skaffe en arving med eller uden Frederiks medvirken til den danske trone. For reelt var det det, meget af det hele handlede om.

Jeg kunne også godt tænke mig, at forfatteren noget mere havde inddraget skiftende regeringers holdning til grevinde Danner, specielt De Nationalliberales, hvor vi jo har finansminister C.G. Andræs hustru, Hansine Andræs, og deres søns forskellige dagbøger ikke mindst fra regeringstoppens torsdagsmiddage i det andræske hjem, og hvor 'den kreative klasses' grænseløse had til grevinden slet ikke kunne skjules – et had, som indenrigsminister A.F. Krieger til fulde delte.

Der var på den tid tale om decideret kulturkamp om ikke i Danmark, så i hvert fald i København mellem de to lousier, den purunge Johanne Luise Pätges, som den langt ældre Johan Ludvig Heiberg havde giftet sig med, og som justitsminister A.F. Krieger havde et nærmest bedstefarkærlighedsforhold til. Man kendte folk på, hvilken Louise/Luise, man var til.

Desværre ved vi meget lidt om grevinde Danners faktiske politiske indflydelse. Der er ingen tvivl om, at hun stod i nær forbindelse med ledende Bondevenner. Vel ikke så meget Tscherning, som Claus Møller Jørgensen skriver, men til Balthazar Christensen. Det blev åbenlyst for alle, da Frederik 7. tog amtmanden i Frederiksborg amt, juristen C.E. Rotwitt til konsejlspræsident, men meget længe var en mand som Balthazar Christensen kommet og gået, som han ville, i hendes private gemakker på Christiansborg som hendes økonomiske rådgiver – og ikke nødvendigvis med Scheele som mellemmand, som Claus Møller Jørgensen skriver. Netop den holstenske hofsnog L.N. Scheele vies ganske megen opmærksomhed i bogen. Der er da heller ingen tvivl om, at både Frederik og Louise ved et par lejligheder gerne havde set ham som regeringschef, hvilket han formentlig også havde været kvalificeret til. Men havde de taget ham, var helvede til gengæld brudt ud både i Danmark og i Holsten, hvor man ikke brød sig om hans loyalitet overfor det danske kongehus. Det vidste Frederik og Louise godt: Han kunne være blevet statsminister mange steder – bare ikke i Danmark.

Alt i alt en lille nøgtern bog både i sin beskrivelse af Frederik som konge, men ikke mindst i sin gennemgående positive vurdering af det usædvanlige venskabs-/kærligheds-/afhængighedsforhold mellem de tre hovedpersoner – en sjældent lykkelig samlivsform blandt mennesker, men som i dette tilfælde fungerede. Nøglebegrebet var den gensidige anerkendelse. Og så alligevel en ros med en venligt ment kritik: Bogen er ikke mange skridt fra at være så leksikalt seriøs, at den nærmer sig kedsomhedsgrænsen.

[Historie-online.dk, den 22. januar 2025]
